

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Miasta Cieszyna na lata 2021 – 2024**

**Opracowanie:
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie
Cieszyn, listopad 2020 rok**

Spis treści

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Podstawy prawne.....	5
III.	Diagnoza problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy Cieszyn.....	6
IV.	System przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Cieszyna oraz posiadane zasoby.....	12
V.	Cele i działania Programu	16
VI.	Realizacja Programu	23
VII.	Ewaluacja Programu.....	23

I. Wprowadzenie

Przemoc, podobnie zresztą jak miłość, posiada niezwykłą moc wywierania wpływu na całe funkcjonowanie człowieka, na pracę jego umysłu, na jego procesy emocjonalne, jego świat wewnętrzny. U części osób, które kontaktują się z przemocą, dokonują się ważne, niekorzystne i niestety czasem trwałe zmiany w sposobie i treści myślenia, które utrudniają przeciwstawianie się i przeciwdziałanie przemocy. Takie zmiany w umyśle utrwalają przemoc, utrudniają radzenie sobie z nią. Na tym właśnie polega zniewalanie umysłu przez przemoc.¹

Jedną z najbardziej aktualnych definicji przemocy zachodzącej w bliskiej relacji proponują Hart i Klein, ujmując ją jako fizyczne, seksualne, psychiczne i ekonomiczne nadużycia oraz stalking, które sprawcy wykorzystują do osiągnięcia, utrzymania i odzyskania kontroli nad partnerem.² Określa się je jako pięć wieloaspektowych metod przemocy. Groźby związane z przymusem lub terroryzowaniem w połączeniu z dowolną z pięciu metod nadużyć to właśnie przemoc.

Szerokie ujęcie problemu pozwala wyodrębnić dwa typy przemocy, której sprawcami są dorośli (przemoc wobec małżonka, partnera, przemoc wobec dziecka), dwa typy przemocy, której sprawcami są dzieci (przemoc wobec rodziców, przemoc wobec rodzeństwa) i jeden typ, w którym sprawcami mogą być i dorośli i dzieci (przemoc wobec osób w podeszłym wieku).³

W literaturze przedmiotu wyróżnia się następujące rodzaje przemocy w rodzinie: fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną oraz zaniedbywanie.

1. przemoc fizyczna – intencjonalne zachowania, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie, czy do tego dochodzi oraz obrażenia poniesione przez daną osobę, które nie są wynikiem wypadku (np. kopanie, popychanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, drapanie, przypalanie; w stosunku do dzieci może występować w postaci czynnej – klapsy, bicie przedmiotami, duszenie, zadawanie ran i biernej w formie różnego rodzaju zakazów, nakazów – mówienia, chodzenia czy zaspokajania potrzeb fizjologicznych tylko w określonym czasie),
2. przemoc psychiczna/emocjonalna – wszelkie słowa, zachowania werbalne i niewerbalne czy postawy mające na celu utrzymanie pełnej kontroli nad drugą osobą, dzieckiem czy dorosłym poprzez obniżenie jej poczucia wartości i wzbudzenie bezsilności oraz zaburzenie

¹ Jerzy Mellibruda.

² D. Rode, Psychologiczne i relacyjne wyznaczniki przemocy domowej. Charakterystyka sprawców, Kraków 2018, s.11

³ K. Browne, M. Herbert, Zapobieganie przemocy w rodzinie, Warszawa 1999, s. 22.

jej sensu życia. Takie działanie jest intencjonalne, a sprawca zrobi wszystko, żeby zapanować nad emocjami i myślami drugiej osoby, aby zaspokoić własne potrzeby (np. zastraszenie, oskarżanie, poniżanie, grożenie, zawstydzanie, stawianie dzieciom nadmiernych i niewłaściwych wymagań),

3. przemoc seksualna – wymuszanie czynności seksualnych i współwystępuje z przemocą fizyczną i psychiczną (np. wymuszanie pożycia seksualnego, gwałt, sadystyczne formy współżycia, nakłanianie do aktywności seksualnej z innymi osobami, zmuszanie do oglądania pornografii),

4. przemoc ekonomiczna – brak zaspokajania podstawowych potrzeb materialnych członków rodziny, uzależnienie ekonomiczne od sprawcy (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niewywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego),

5. zaniedbanie – niezapewnienie lub uniemożliwienie zaspokojenia potrzeb jednostce zależnej (np. celowe niepodawanie posiłków, leków, niezabezpieczenie opieki medycznej, uniemożliwianie prawidłowego rozwoju).⁴

Agnieszka Widera-Wysoczańska wymienia osiem kryteriów przemocy:

- intencjonalność sprawcy (trudność polega na ujawnieniu jego motywacji),
- celowość działania sprawcy,
- zachowania krzywdzące drugą osobę, przybierające różne typy, formy i rodzaje,
- relację władzy czy autorytetu służącą uwodzeniu i budowaniu patologicznej mocy (co wyklucza partnerstwo czy opiekę),
- konsekwencje przemocy dla osoby doświadczającej jej w różnych sferach życia i w wielu formach (np. zewnętrzne – wewnętrzne, specyficzne – niespecyficzne, ostre i krótkoterminowe – długoterminowe, problemy życiowe i zaburzenia, nawracające, z opóźnionym początkiem),
- łamanie prawa oraz społecznie konstruktywnych norm i zasad dotyczących kontaktów międzyludzkich, odwoływanie się do norm z pogranicza prawa, a nie do prawa,
- używanie i odwoływanie się do destrukcyjnych i patologicznych mitów danego środowiska,
- dynamikę (narastanie) przemocy i jej procesy.⁵

Warto też pamiętać, że istotnym aspektem odróżnienia przemocy od agresji jest dysproporcja sił w relacji stron. Sprawca wykorzystuje swoją przewagę siły nad słabszą ofiarą.

⁴ A. Lewicka-Zelent, *Przemoc rodzinna. Aspekty psychologiczne, pedagogiczne i prawne*, Warszawa 2017, s. 13-14.

⁵ Tamże, s. 13.

Przemoc, eskalując, przechodzi przez trzy fazy, które tworzą powtarzający się cykl. W pierwszej fazie wzrasta napięcie w relacji między sprawcą a ofiarą przemocy. Osoba silniejsza pod jakimś względem od partnera interakcji jest poirytowana, nawet z błahego powodu okazuje swoją złość i powoduje kłótnie. W wyniku wzrastającego napięcia dochodzi do aktu przemocy. Po tej fazie określanej jako gwałtowna przemoc lub incydenty gorącej przemocy spada napięcie. W trzeciej fazie zwanej miodowym miesiącem osoba stosująca przemoc często wyraża swoją skruchę, przeprasza ofiarę i obiecuje poprawę swojego zachowania. Po tym etapie cykl przemocy zaczyna się od nowa.⁶

Polskie prawo wyraźnie wskazuje, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i jak każde inne podlega karze. Każda osoba doznająca krzywdy ma prawo do ochrony, a przede wszystkim do powstrzymania i przerwania przemocy. Obowiązujący kodeks karny definiuje przestępstwo znęcania się w artykule 207 „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”.

II. Podstawy prawne Programu

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 roku, poz. 218).

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 roku, poz. 2277 z późn. zm.).

⁶ L. Krzywicka, Przemoc w rodzinie-specyfika pracy socjalnej z ofiarami przemocy, Toruń 2007, s.122-123.

3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2019 roku, poz. 1507 z późn. zm).
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 roku w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 roku, nr 209, poz. 1245).
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 roku.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Cieszyna na lata 2021 – 2024 jest kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Cieszyna na lata 2017 – 2020 i jest zgodny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.

III. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

Skala przemocy domowej, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Składa się na to wiele przyczyn, poczynając od braku udziału osób trzecich, poprzez opór, często wstyd osób dotkniętych przemocą przed ujawnieniem sytuacji na zewnątrz, ze względu na uwarunkowania społeczne, obawy przed rozpadem związku, przed nieprzewidywalnym zachowaniem sprawcy, itd.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2019 roku w Cieszynie zamieszkiwało łącznie 32.921 mieszkańców.

W celu zdiagnozowania skali zjawiska przemocy w rodzinie w Cieszynie wykorzystano dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie, Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie oraz placówek specjalistycznych Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, które w minionym okresie było partnerem strategicznym gminy w prowadzeniu działań w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Z analizy danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie wynika, że w latach 2017 – 2019 na terenie miasta Cieszyna wszczęto łącznie 190 Procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela nr 1 przedstawia dane dotyczące ilości „Niebieskich Kart” oraz instytucji, które je wszczynały.

Tabela 1. Liczba „Niebieskich Kart”

Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba „Niebieskich Kart” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie		
	2017	2018	2019
Policja	70	68	52
Pomoc Społeczna	20	9	15
Oświata	7	4	3
Ochrona zdrowia	0	0	0
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Razem:	97	81	70

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

Z danych zawartych w Tabeli nr 1 i ich analizy wynika, że liczba sporządzanych „Niebieskich Kart” w ciągu ostatnich kilku lat spadła. Różnice ilościowe mogą wynikać z częstotliwości przeprowadzanych szkoleń dla specjalistów, w tym funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji, pracowników socjalnych czy pracowników oświaty, co powoduje prawidłowe identyfikowanie problemu jakim jest przemoc w rodzinie. W zrozumieniu tej zależności niezbędne jest zwrócenie uwagi na ilość zamkniętych „Niebieskich Kart”, z przesłanki braku zasadności podejmowanych działań co przedstawia Tabela nr 2.

Tabela 2. Liczba zamkniętych „Niebieskich Kart” z przesłanki ustania przemocy i braku zasadności podejmowanych działań

Rok	Przesłanka z jakiej została zamknięta „Niebieska Karta”	
	Ustanie przemocy	Brak zasadności podejmowanych działań
2017	36	17
2018	25	10
2019	20	7

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

W Tabeli nr 3 zestawiono dane liczbowe dotyczące liczby osób objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie. Z danych tych wynika, iż działaniami Zespołu objętych było łącznie 712 osób w latach 2017 – 2019.

Tabela 3. Liczba osób i rodzin objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

Rok	2017	2018	2019
Liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”	310	216	186
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	101	84	66

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

W Tabeli nr 4 przedstawiono liczbę osób doznających bezpośrednio przemocy z podziałem na płeć. Dodatkowo, w wierszu przedstawiającym liczbę dzieci doznających bezpośrednio przemocy, w nawiasie ujęto liczbę dzieci będących świadkami przemocy domowej, żyjących w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”, które pośrednio doznają przemocy.

Tabela 4. Liczba osób doznających przemocy objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

Rok	2017	2018	2019
Liczba kobiet doznających przemocy	67	62	49
Liczba mężczyzn doznających przemocy	3	4	2
Liczba dzieci doznających przemocy	17 (86)	10 (50)	8 (96)

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

W Tabeli nr 5 przedstawiono dane dotyczące pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zgodnie z art. 9a ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, spotkania Zespołu odbywają się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Zespół może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie, zgodnie z zapisem art. 9a ust. 10 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, utworzono Stałą Grupę Roboczą, zwaną Zespołem Interwencyjnym.

Tabela 5. Dane dotyczące pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

Rok	Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba spotkań Stałej Grupy Roboczej – Zespół Interwencyjny	Liczba grup roboczych powołanych do indywidualnych przypadków
2017	6	12	9 (26 spotkania)
2018	6	11	12 (18 spotkań)
2019	5	11	26 (34 spotkania)

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, na zlecenie Powiatu Cieszyńskiego, prowadzi Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, który oferuje pomoc mieszkańcom powiatu cieszyńskiego. W ramach kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie zapewnia schronienie, pomoc prawną i psychologiczną, wsparcie emocjonalne i informacyjne. Pobyt w placówce ma charakter interwencyjny i trwa do trzech miesięcy, a w szczególnych sytuacjach istnieje możliwość wydłużenia pobytu o kolejne trzy miesiące. Maksymalny czas korzystania ze schronienia w placówce wynosi sześć miesięcy. W Tabeli nr 6 przedstawiono liczbę osób korzystających ze schronienia w latach 2017 – 2019.

Tabela 6. Liczba osób objęta pomocą w formie schronienia w Powiatowym Ośrodku Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie oraz liczba osobodni dotycząca ich pobytu w placówce

Rok	Liczba osób*	W tym dzieci	Liczba osobodni
2017	16	8	992
2018	16	10	2228
2019	18	10	641

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie na podstawie danych Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie
** dotyczy tylko mieszkańców Cieszyna*

Powyższe dane wskazują na stały poziom udzielanej pomocy mieszkańcom Cieszyna w postaci schronienia. Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie udziela także pomocy merytorycznej w obszarze przemocy w rodzinie oraz pomocy informacyjnej w innych obszarach (informacje o możliwościach uzyskania pomocy) poprzez prowadzenie anonimowego telefonu zaufania. Dyżur przy telefonie zaufania pełniony jest przez zespół interwentów, przeszkolonych w zakresie pomocy psychologicznej.

W Tabeli nr 7 przedstawiono dane liczbowe dotyczące ilości przeprowadzonych rozmów w telefonie zaufania w latach 2017 – 2019.

Tabela 7. Liczba rozmów w ramach telefonu zaufania w Powiatowym Ośrodku Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie

Rok	2017	2018	2019
Liczba osób	377	551	673

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie na podstawie danych Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie

Powyższe dane dotyczą ilości wszystkich osób korzystających z telefonu zaufania, ponieważ nie ma możliwości wyodrębnienia spośród osób dzwoniących tylko mieszkańców Cieszyna, ze względu na specyfikę tej formy pomocy, której jednym z głównym założeń jest anonimowość dzwoniącego.

W Gminie Cieszyn realizowany jest program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie oparty na Modelu Duluth (zadanie powiatu z zakresu administracji rządowej). W trakcie procedury „Niebieskie Karty” każdy mężczyzna wobec którego istnieje podejrzenie, że używa przemocy w relacji z kobietą zostaje poinformowany o programie i skierowany jest do udziału w zajęciach. Dane dotyczące skierowań do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym zawarte są w Tabeli nr 8.

Tabela 8. Dane liczbowe dotyczące osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Rok	2017	2018	2019
Liczba osób skierowanych	8	18	16
Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny	2	1	2

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

Tabela 9. Dane liczbowe dotyczące postępowań z art. 207 kodeksu karnego w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Rok	2017	2018	2019
Liczba postępowań	97	69	57
Liczba zawiadomień do Prokuratury złożonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1	3	4
Liczba osób skazanych	0	2	2

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

IV. System przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Cieszyna oraz posiadane zasoby

W Cieszynie funkcjonuje system przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W latach 2017 – 2019 były kontynuowane i realizowane wszystkie zadania wynikające z ustaw, rozporządzeń oraz innych aktów prawnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W skład 18-osobowego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wchodzi przedstawiciele:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cieszynie,
- Szpitala Śląskiego w Cieszynie,
- Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Cieszynie,
- Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie,
- Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie,
- Towarzystwa Przyjaciół Dzieci – Oddział Powiatowy w Cieszynie,
- Przedszkola Integracyjnego nr 2 (przedstawiciel placówek oświatowych szczebla przedszkolnego),
- Szkoły Podstawowej nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka (przedstawiciel placówek oświatowych – szczebla szkół podstawowych),
- Szkoły Podstawowej nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi (przedstawiciel placówek oświatowych – szczebla szkół podstawowych),

- Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Cieszynie (przedstawiciel placówek oświatowych szczebla ponadpodstawowego),
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie,
- Sądu Rejonowego w Cieszynie,
- Prokuratury Rejonowej w Cieszynie,
- Straży Miejskiej w Cieszynie.

Każda z instytucji i organizacji podejmuje działania w ramach swoich kompetencji i możliwości oraz zgodnie z zakresem przepisów prawnych, regulujących zakres ich działalności. Obsługę administracyjno-organizacyjną oraz koordynację działań programowych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, grup roboczych, Procedury „Niebieskie Karty” i Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie prowadzi dwóch pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, obsługujących także Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działający w MOPS.

Dla usprawnienia pracy organizacyjnej i merytorycznej oraz poprawy przepływu informacji, członkowie Zespołu:

1. pracują w oparciu o regulamin określający warunki i zasady pracy w Zespole,
2. realizują zadania w oparciu o dwie stałe grupy robocze pod nazwami:
 - Zespół Interwencyjny – zajmujący się bieżącą obsługą przypadków w procedurze „Niebieskie Karty” (podejmowanie działań interwencyjnych w środowisku zagrożonym, opracowanie indywidualnego planu pomocy dla każdej rodziny, z uwzględnieniem wszystkich jej członków, powoływanie grup roboczych do indywidualnych przypadków, opracowanie zasad postępowania i pracy z rodzinami doznającymi przemocy, zgodnie z założeniami i wymaganiami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy i rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”),
 - Zespół diagnostyczno-programowy – zajmujący się analizą realizowanych programów i działań w gminie, diagnozą potrzeb i oczekiwań, wnioskowaniem i proponowaniem kierunków programowych,
3. kontaktują się w oparciu o opracowany system przepływu informacji między członkami Zespołu,
4. składają stosowne oświadczenia dotyczące zobowiązania do zachowania w tajemnicy danych powziętych podczas pracy w Zespole i grupach roboczych,
5. stosują zasady poufności i właściwego przepływu informacji w procedurze „Niebieskie

Karty”, przechowywania dokumentów ze szczególnym zwróceniem uwagi na fakt, że są to dane poufne, szczególne i wymagają odpowiedniego zabezpieczenia,

6. realizują opracowaną, we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, procedurę wewnętrznego obiegu, przechowywania i tworzenia dokumentów Zespołu,

7. szkolą się w zakresie merytorycznym i programowym z tematyki przemocy w rodzinie oraz realizacji Procedury „Niebieskie Karty”,

8. realizują przyjętą zasadę analizy każdego przypadku, z opracowaniem dla niego indywidualnych wytycznych w pracach stałej grupy roboczej, a w szczególnych przypadkach powoływania indywidualnych grup roboczych,

9. realizują i popularyzują w swoich grupach zawodowych cele, założenia i zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,

10. zbierają, analizują i przekazują dane o działaniach i realizowanych programach w Cieszynie, potrzebne do aktualizacji bazy danych i oceny realizowanych zadań i programów oraz potrzeb środowiska.

Na terenie miasta funkcjonuje szereg instytucji, które wchodzą w skład systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i stanowią duży zasób gminy. Zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizują podmioty takie jak:

1. Instytucje publiczne: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy (Kuratorzy Wydziału Karnego oraz Kuratorzy Wydziału Rodzinnego i Nieletnich), placówki oświatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Straż Miejska,

2. Organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Powiatowy w Cieszynie.

Jednostki, instytucje, organizacje pozarządowe podejmują działania o charakterze interdyscyplinarnym, w ramach swojego zakresu obowiązków i zadań służbowych.

Analiza danych dotyczących zjawiska przemocy oraz posiadanych zasobów pozwala na wskazanie mocnych i słabych stron funkcjonującego systemu przeciwdziałania przemocy.

Tabela 10. Analiza SWOT – ocena warunków realizacji działań w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dokonana przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze funkcjonujące specjalistyczne placówki oferujące pomoc ofiarom przemocy, w tym pomoc prawną, psychologiczną, socjalną, w razie potrzeby schronienie, • pomoc prawna w formie bezpośredniego reprezentowania ofiar przemocy w sądzie i konsultowania bieżących spraw z Zespołem, • sprawne działania interdyscyplinarne w sytuacjach kryzysowych, • wykwalifikowana kadra pracująca w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, • dobry przepływ informacji między placówkami działającymi w systemie, • działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie, • doświadczenie w realizowaniu kampanii ogólnopolskich i lokalnych, • podejmowanie wspólnych działań edukacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • nieproporcjonalne rozłożenie działań w procesie interwencji – zdecydowanie większe skupienie jest na osobie doznającej przemocy, a mniej na osobie stosującej przemoc, • zbyt mała liczba wyroków Sądu zobowiązujących osoby stosujące przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, • niewystarczająca oferta długoterminowej, kompleksowej terapii i pomocy dającej szansę powrotu do zdrowia i pełnego funkcjonowania społecznego, również po ustaniu przemocy (programy edukacji społecznej i wychowawczej dla rodzin), • niechęć niepublicznych placówek oświatowych do zgłaszania problemów związanych z przemocą w rodzinie, • członkowie Zespołu wykonują zadania w ramach swoich obowiązków służbowych w swoich miejscach pracy co sprawia, że praca na rzecz Zespołu jest dodatkowym dla nich obciążeniem, • obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia wypalenia zawodowego, • małe zaangażowanie ochrony zdrowia w zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i aktualizowanie aktów prawnych oraz przepisów dotyczących przemocy w rodzinie, • możliwość aplikowania o dofinansowanie w ramach konkursów, • zwiększająca się świadomość społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt rozbudowana sprawozdawczość, pochłaniająca zbyt wiele czasu osób pomagających, • zbyt rozbudowany system dokumentowania pracy członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grupy roboczej,

<p>dotycząca przemocy w rodzinie oraz możliwości skutecznego przeciwdziałania przemocy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zjawisko przemocy w rodzinie przestaje być tematem tabu, • obalanie mitów i stereotypów w tematyce przemocy, • zwrócenie uwagi na interdyscyplinarność oraz współpracę między poszczególnymi służbami w nowych przepisach prawnych, • nieustanne rozwijanie współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli i zaangażowanie w tworzenie interdyscyplinarnych działań 	<ul style="list-style-type: none"> • negatywne wzorce zachowań społecznych, • problem uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych, • biurokratyzacja i formalizacja działań, • brak możliwości egzekwowania współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym osób stosujących przemoc w rodzinie
---	--

V. Cele i działania Programu

1. Cel główny Programu

Celem głównym Programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i problemów z nim związanych na terenie gminy Cieszyn.

2. Cele szczegółowe

- 1) Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) Utrzymanie na dotychczasowym poziomie dostępności oraz zwiększenie skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 4) Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe oraz działania służące ich osiągnięciu zawarte są w Tabeli 11.

Tabela 11. Cele i działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Cieszyna na lata 2021 – 2024

1. Cel szczegółowy: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna

Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
1.1. Opracowanie i aktualizowanie diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy.	– liczba opracowanych diagnoz.	– MOPS, – Zespół, – Uniwersytet Śląski.	2021
1.2. Organizowanie profesjonalnych szkoleń związanych z tematyką przemocy w rodzinie dla konkretnych grup odbiorców.	– liczba szkoleń, – liczba uczestników.	– MOPS, – Zespół, – PCPR, – organizacje pozarządowe.	2021-2024
1.3. Realizowanie projektów edukacyjno-informacyjnych dla dorosłych, młodzieży, dzieci z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie.	– liczba projektów, – liczba uczestników.	– MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe, – KPP, – ZPPP, – PCPR, – placówki oświatowe.	2021-2024
1.4. Udział w lokalnych i ogólnokrajowych kampaniach informacyjnych i edukacyjnych.	– liczba kampanii.	– MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe.	2021-2024
1.5. Prowadzenie poradnictwa i działań edukacyjnych służących wzmocnieniu wychowawczych	– liczba placówek prowadzących poradnictwo,	– MOPS, – Zespół,	2021-2024

i opiekuńczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych poradnictwem, - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> - organizacje pozarządowe, - ZPPP, - PCPR, - TPD, - placówki oświatowe. 	
1.6. Prowadzenie poradnictwa i działań edukacyjnych w sytuacjach ujawnienia przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objęta pomocą. 	<ul style="list-style-type: none"> - MOPS, - KPP, - organizacje pozarządowe, - placówki oświatowe, - GKRPA, - ochrona zdrowia. 	2021-2024
2. Cel szczegółowy: Utrzymanie na dotychczasowym poziomie dostępności oraz zwiększenie skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie			
Obszar: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie			
Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
2.1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba posiedzeń Zespołu, - liczba osób objętych pomocą Zespołu, - liczba rodzin objętych pomocą Zespołu, - liczba utworzonych grup roboczych, - liczba posiedzeń grup roboczych. 	<ul style="list-style-type: none"> - MOPS, - Zespół, - grupy robocze. 	2021-2024
2.2. Stosowanie Procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart” A, - liczba rozmów z osobami doświadczającymi przemocy, 	<ul style="list-style-type: none"> - Zespół, - grupy robocze, - MOPS, - KPP, 	2021-2024

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rozmów z osobami stosującymi przemoc, - liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy, - liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> - placówki oświatowe, - GKRPA, - ochrona zdrowia. 	
2.3. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości uzyskania pomocy, w tym medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - MOPS, - Zespół, - organizacje pozarządowe, - placówki oświatowe. 	2021-2024
2.4. Udzielanie pomocy socjalnej, finansowej i rzeczowej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych pomocą. 	<ul style="list-style-type: none"> - MOPS, - organizacje pozarządowe. 	2021-2024
2.5. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w formie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba miejsc w POW, - liczba osób korzystających ze schronienia w POW, - liczba osobodni. 	<ul style="list-style-type: none"> - organizacje pozarządowe. 	2021-2024
2.6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie indywidualnej pomocy prawnej w zakresie reprezentacji przed sądami.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba indywidualnych reprezentacji prawnych, - liczba i rodzaj spraw przeprowadzonych w ramach reprezentacji prawnych, - liczba osób objętych pomocą formie reprezentacji prawnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - MOPS, - Zespół, - organizacje pozarządowe. 	2021-2024
2.7. Organizacja i realizacja pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba placówek udzielających pomocy, - liczba grup wsparcia, - liczba grup terapeutycznych, - liczba osób korzystających z pomocy prawnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - MOPS, - Zespół, - organizacje pozarządowe. 	2021-2024

	– liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej.		
2.8. Prowadzenie telefonu zaufania dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz o charakterze informacyjnym.	– liczba przeprowadzonych rozmów.	– organizacje pozarządowe.	2021-2024
2.9. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom krzywdzonym w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	– liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.	– MOPS.	2021-2024
3. Cel szczegółowy: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie			
Obszar: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie			
Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
3.1. Stosowanie Procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	– liczba wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach związanych z przemocą w rodzinie, – liczba zawiadomień skierowanych do Prokuratury Rejonowej, – liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego, – liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem w związku przemocą w rodzinie.	– Zespół, – grupy robocze, – KPP.	2021-2024
3.2. Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nadużywających lub/i uzależnionych od alkoholu.	– liczba wniosków , które wpłynęły do GKRPA dotyczących osób stosujących przemoc w rodzinie,	– Zespół, – grupy robocze, – MOPS,	2021-2024

	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób, które podjęły terapię lub leczenie odwykowe, – liczba spraw skierowanych do biegłych i liczba wniosków skierowanych do Sądu. 	<ul style="list-style-type: none"> – GKRPA, – KPP. 	
3.3. Organizowanie pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba programów psychologiczno-terapeutycznych, – liczba uczestników, – liczba osób, które ukończyły program. 	<ul style="list-style-type: none"> – MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe. 	2021-2024
3.4. Rozpowszechnianie informacji oraz działania motywujące skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób skierowanych do udziału w różnych formach wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> – MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe, – KPP, – Sąd Rejonowy. 	2021-2024
4. Cel szczegółowy: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.			
Obszar: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.			
Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
4.1. Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, poprzez organizowanie i udział w szkoleniach, konferencjach, superwizji.	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaj i liczba szkoleń, – liczba uczestników szkoleń, – liczba konferencji i seminariów, – liczba uczestników konferencji, i seminariów, superwizji. 	<ul style="list-style-type: none"> – MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe. 	2021-2024

4.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konferencji.	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaj i liczba szkoleń, – liczba uczestników szkoleń. 	<ul style="list-style-type: none"> – MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe. 	2021-2024
---	---	--	-----------

WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cieszynie

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Cieszynie

POW – Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie w Cieszynie

CPEiT – Centrum Profilaktyki, Edukacji i Terapii „Kontakt” w Cieszynie

Zespół – Zespół Interdyscyplinarny ds. spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

TPD – Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Powiatowy w Cieszynie

ZPPP – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

VI. Realizacja Programu

1. Koordynator Programu

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie.

2. Realizatorzy Programu

- 1) Zespół Interdyscyplinarny ds. spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie i powoływane grupy robocze.
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie.
- 3) Instytucje publiczne i organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Finansowanie Programu

Zakłada się, że działania określone w Programie finansowane będą:

- 1) ze środków własnych gminy,
- 2) ze środków zewnętrznych pozyskanych przez gminę, w tym w ramach programów rządowych,
- 3) ze środków zewnętrznych pozyskanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

VII. Ewaluacja Programu

1. Narzędzia ewaluacji Programu

- 1) Systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji Programu.
- 2) Systematyczna kontrola i monitoring realizowanych zadań pod względem jakości, czasu oraz efektywności.
- 3) Sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.
- 4) W okresie realizacji Programu zostanie przeprowadzona diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych.